

Szentkép - a bécsi irgalmasrendi templom Szent Család-kegyképe a rendalapító Istenes Szent János és Rafael arkangyal alakjával

Textil- és viseletgyűjtemény

Leltári szám:	54.1215.1 
Alkotó:	Weinmann, Marcus
Készítés ideje:	18. SZÁZAD KÖZEPE
Készítés helye:	Bécs (Wien)
Jelzés:	j. l.: M. Weinmann sc. Viennae
Anyag:	taft
Technika:	rézmetaszt
Méret:	magasság: 15 cm szélesség: 9 cm

A selyemszövetre nyomott rézmetaszt felső mezőjében a bécsi irgalmasrendi templom angyalok által tartott, felhőkoszorúval övezett s ekként felmagasztalt kegyképe látható. A gyermek Jézust szoptató Máriát és Szent Józsefet ábrázoló kegyképet az 1679. évi, majd különösen az 1713. évi pestisjárványt követően a „betegek gyógyítójaként” (Heil der Kranken) tisztelték nemcsak Bécsben, hanem például a pozsonyi irgalmasoknál is, ahol 1713-ban a bécsi kegykép másolatát helyezték el a főoltár tabernákuluma fölött. (A kép kultuszáról ld.: Gustav Gugitz: Österreichs Gnadenstätten in Kult und Brauch. Bd. I. Wien 1955, 49. Szilárdfy Zoltán: A győri Magyar Ispita egykori kegyképe. In: Arrabona, 45. (2007) 367-375:370.)

A pestis ellen oltalmazó bécsi kegyképről számos rézmetasztú szentkép készült a 18. században, közülük többet is az itt bemutatott darabhoz hasonlóan a papírnál tartósabb anyagra, selyemszövetre nyomtak (ld. IM 54.1783 ltsz., ill. Szilárdfy i.m. 10. kép). Ez feltehetően azzal magyarázható, hogy a járvány idején a hívek – mintegy a pestis ellen oltalmazó talizmánként – a mellkasukon viselték ezeket a szentképeket, amelyeket olykor hozzá is érintettek a kegyképhez. Egy ilyen szentkép e kegykép festőjét is kigyógyította a köszvényből, amint arról a kegyhely krónikája is beszámol (vö. Vollständiger Bericht von dem Ursprunge des liebreichen Gnadenbildes Jesu, Mariae und Josephs... Wien 1756, p. 44, 71 – ld. [itt](#)).

A kompozíció előterében egy kórház látható, körben ágyban fekvő betegekkel. Középen a Betegápoló Irgalmasrend alapítója, Istenes Szent János áll segítőtjével, Rafael arkangyallal, aki az egyik kezében kenyérral teli kosarat, a másikban lángoló szívet tart. A jelenet arra a hagiográfiai hagyományra utal, amely szerint az arkangyal többször megjelent Istenes Szent Jánosnak az általa 1539-ben létrehozott granadai ispotályban, hogy segítségére legyen a betegek gondozásában. A lángoló szív az „irgalmas szívű” rendalapító hitvallására utalhat, aki a hagyomány szerint a granadai kórház kapuívére is „A szív parancsoljon” jelmondatot függesztette ki.

A kompozíció alatti felirat: *Das wunderthätige Gnadenbild bey denen Barmherzigen zu Wien u. der Liebreiche Ord. Stifter S. Johannes de Deo und sein erster Gehilf S. Raphael.* [A bécsi irgalmasrendiek csodatévő kegyképe és a rend szeretettel teljes alapítója Istenes Szent János és az ő segítője, Szent Rafael.

Jobbra lenn Marcus Weinmann szignatúrája látható. A klagenfurti származású rézmetasztő 1750 körül Bécsben, Franz Leopold Schmitternél tanulta ki mesterségét. 1758-tól Grazban, majd Bécsben, az 1780-as évektől 1804-ig pedig Pozsonyban működött, s főként szentképeket készített.

Irodalom

- Pásztor Emese: *Nyomott mintás textíliák a Magyar Iparművészeti Múzeum gyűjteményéből. Kiállítás a sárvári Nádasy Ferenc Múzeumban. Szombathely, 1987. - Nr. 31.*

